

СЕКЦІЯ «ПСИХОЛОГІЯ»

УДК 159.9

Бородулькіна Т.О.

канд. психол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЛОГОТЕРАПІЯ ВІКТОРА ФРАНКЛА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

В умовах війни логотерапія (терапія сенсом) та екзистенціальний аналіз В. Франкла набувають нового значення для українського сьогодення. Автор методу – Віктор Еміль Франкл – австрійський психіатр, психотерапевт та філософ, відомий у всьому світі як психолог, який пройшов нацистські концтабори під час Другої світової війни та вижив. Його праці – «Людина в пошуку справжнього сенсу», «Лікар та душа», «Психолог у концтаборі» та ін. – є світовими бестселерами вже багато років. Звичайно, знайомство з біографією В. Франкла, досвідом його виживання в нелюдських умовах концтаборів під час війни, з основами логотерапії як одного з сучасних психотерапевтичних напрямків, є важливим для успішної професіоналізації майбутніх психологів.

Як викладач психології бачу такі основні шляхи впровадження ідей логотерапії В. Франкла в освітній процес.

1. Розгляд певних тем на окремих навчальних дисциплінах професійного циклу через призму логотерапії. Це можна застосовувати на багатьох як теоретичних, так і практичних навчальних психологічних дисциплінах. Наприклад, вивчаючи «Загальну психологію» та/або «Вікову психологію і психологію розвитку», можна звернути увагу студентів на те, що крім матеріалістичного погляду на людину та її розвиток, який і досі панує в переважній більшості підручників, є ще персоналістичний підхід, який передбачає наявність духовного виміру людини. Одним з представників цього підходу є логотерапія. При цьому, бажано, щоб викладач сам був прихильником логотерапії, в іншому випадку його розповідь про духовний вимір людини, про логотерапію та ін. може стати штучною та нецікавою для здобувачів. Під час вивчення «Психодіагностики» та знайомства з клінічним психодіагностичним інструментарієм можна пропонувати студентам психодіагностичні тести, які розроблені і використовуються в логотерапії та екзистенціальному аналізі. Звичайно, окремі теми з логотерапії слід включити до змісту таких навчальних дисциплін як «Психологічне консультування», «Психологічна корекція», «Основи психотерапії» – саме під час їх вивчення можна ознайомити здобувачів із основними ідеями та методами логотерапії (сократівський діалог, метод парадоксальної інтенції, дереклексія та ін.). Також доречними будуть теми з логотерапії в навчальних

дисциплінах, спрямованих на підготовку студентів до роботи в надзвичайних ситуаціях, з кризовими станами і психічними травмами. Обговорення праці В. Франкла «Психолог у концтаборі» може бути варіантом завдання для семінарського заняття на багатьох навчальних дисциплінах професійного блоку («Кризова психологія», «Психологічна допомога в надзвичайних ситуаціях» та ін.).

2. Проведення невеличких досліджень ефективності окремих методів логотерапії, а також знайомство з результатами емпіричних та експериментальних досліджень вчених зі всього світу, які займаються вивченням ефективності логотерапії, на таких навчальних дисциплінах як «Практикум із загальної психології», «Експериментальна психологія», під час написання курсових та кваліфікаційних робіт (бакалавр, магістр).

3. Обговорення питань специфіки викладання основ логотерапії для людей різного віку, розробка методів та технологій викладання основ логотерапії та екзистенціального аналізу на навчальних дисциплінах педагогічного циклу, зокрема під час вивчення «Методики викладання психології» та «Педагогіки і психології вищої школи». Вважаю, що специфіка викладання основ логотерапії є, тому що передбачається знайомство слухачів з духовним виміром людини, універсальними цінностями та ін. Звичайно викладання основ логотерапії має бути діалогічним та побудованим на реальних життєвих прикладах.

4. Знайомство з професійною етикою психолога слід здійснювати із застосуванням ідей В. Франкла та його поглядами на етику, що буде сприяти більш глибокому розумінню сутності діяльності психолога, етичних норм професії, стисло описаних в «Етичному кодексі психолога», вихованню відповідального й особистісного ставлення до іншої людини та до своєї майбутньої праці.

5. Розробка окремого навчального курсу з основ логотерапії в якості вибіркової навчальної дисципліни. Останні кілька років у українських здобувачів з'явилося більше свободи та можливостей вибору. Вибірковий курс з логотерапії може стати важливим для професійної підготовки та професійного зростання студентів-психологів, майбутніх соціальних працівників та соціальних педагогів, а також інших представників допомагаючих професій; цікавість до такого курсу з боку здобувачів вищої освіти може бути обумовлена, з одного боку, відносною простотою та зрозумілістю основ логотерапії не тільки для фахівців, але і для будь-кого, з іншого боку, його беззаперечною актуальністю та ресурсністю, враховуючи реальність війни в Україні. Припускаю, що вибіркова навчальна дисципліна з основ логотерапії буде цікава та корисна не тільки майбутнім фахівцям допомагаючих професій, але і студентам інших спеціальностей, враховуючи спрямованість логотерапії на широкі верстви та відносну доступність

кожному. Навчальний курс з основ логотерапії можна включити до програм підвищення кваліфікації різноманітних фахівців, зокрема, психологів, педагогів та лікарів.